

boerisid taganema sundida ja nüüd algas inglisk väehul-
lade sissetungimine lõuna ja õhtu poolt, kus boeride kindral
Kronje lardetawa koha peal seisisk, teemandi linna Kimberlei
ees. 13. webruaril s. a. võtavad inglased 5 boeride laag-
rit ära ja hulga moonu; selle eest võtab aga jälle boeride
kindral Dewet inglaste läest suure moonavoori ära.
Kronje haigab Kimberlei eest taganema, kuid laskeb enese
17. webruaril Boardeberi juures ümber piirata. Kõik kat-
sub kindral Dewet teda vabastada, aga kõik ilmaaegu.
Suur 10 päevaline võitlemine algab. Inglise oli 50 tuhat
meest 110 suuretükiga umbes 4000 boeri vastu. Hirn-
sad lüditpommid paniwad Kronje leeri põlema ja see põles
kolm päeva. Pealegi ahwardas libviline õht, mida lüdit-
pommid laiali laotasiwad, Kronje wäge ära lammastada.
Siiski ei annud boerid endid mitte alla, enne kui sõõgi-
ja lastmisepäram otsas oli. Abi jäi hiljaks ja Dewet
üksi ei jõunudnud Kronjet vabastada. Ingliseed jooksivad
mitu lorda tormi, aga nad löödi igalord suure lahjuga
tagasi. 27. webruaril andis Kronje enese 3700 mehega
alla. Suuredükid olivad kadunud. Selle võidu läbi
andsiwad boerid Ladysmith'i linna priiks ja lässiwad ära
piiri peale tagasi. 1. Märtsil lässiwad Buller ja Warren
Ladysmith'i linna sisse. Rapmaa asutusest tõmbawad
boerid omad väehulgad tagasi. 5. märtsil tahawad boe-
rid rahu teha, kuid Salisbury ei wõta mitte seda rahu-
pakkumist wasta. Sõda lähäb edasi. 13. märtsil lan-
geb Dranje wabariigi pealinn Bloemfontein ilma pau-
guta Roberts'i lätte. Selsamal päewal pakub Põhja-
Amerika ühendatud riikide walitsus ennast Inglisemaa ja
Transwaali tüliashas rahu wahemehes; Inglisemaa lüf-

tab selle pakumise tagasi. Boeride väehulgad taganewad
põhja poole. Mõned wälised boeride salgad langewad
inglaste lätte wangi. Kindral Olivier taganeb 6000
boeriga ära põhja poole ja wiib ta kõige põllusaagi ühes
ära. Ingliseed ei saa teda tallistada.

27. märtsil sureb kindral Joubert Pretoorias. Raste
saatuselööd boeridele. Kindral Joubert'i peale paniwad
nad oma lootuse. Louis Botha astub tema asemele.

1. aprillil võtawad boerid 900 inglasi wangi,
ühes 7 suurtükki ja rikkwad Bloemfontein weewärgid
ära, mille läbi inglased tuhandete laupa haiguste lätte
ära suriwad.

4. aprillil wiissiwad boerid 5 kompanit inglasi
wangi ja 14. aprillil lastis Portugali walitsus 6000 ing-
last omaast maa läbi boeride lastale ja murdis sellega
oma erapooletuse, hoolimata kõigest rahwastewahelise
õigusest. Boeride saatelond tuleb Giroopasse abi paluma.

17. mail hakkab Roberts Pretooria poole sammuma
ja Masering'i linn on peastetud. Boerid taganewad eest.
28. mail kuulutab Roberts Dranje wabariigi inglisk asu-
maaks. President Krüger taganeb Pretoorias ja todani-
tud teewad otsuseks, et nad oma pealinna mitte ei taha
latta, eht see küll wile linn peale latta miseks oli finnita-
tud. 31. mail langes Transwaali tullaant Johannesburg
inglaste lätte ja 5. juunil ta Pretooria; kuid boerid rik-
lusiwad kõik raudteed ära, mis Pretooriasse wiissiwad. Boe-
rid lastiwad 3039 inglisk soldatit ja 48 ohwitseri wa-
haks, teised ohwitserid wiissiwad nad enestega ühes ära.

29. juulil langes Prinsloo umbes 5000 boeriga
wangi. Kristjan Dewet wiitleb Dranje wabariigis 4. — 18.